

Ayetü'l-Kübra: “En Büyük Mucize”ye Bir Başka Açıdan Bakış

Another Perspective on “The Greatest Miracle”

M. Asaf IŞIK

Özet

Kuran'da üç defa geçen Ayetü'l-Kübra ifadesi “en büyük delil veya mucize” anlamına gelir. Risale-i Nur'da Yaratıcımızı tanıtan üç büyük delilden biri de Kainat Kitabı'dır. Hazreti Musa'nın (as) elindeki Ayetü'l-Kübra'sı olan Asa'sı, vurulduğu her yerden dağlardan, taşlardan su çıkardığı, sihirbazların önüne attıkları büyülerini bozduğu gibi, Kur'an-ı Hakim'in hikmetinin semasından gelen Ayetü'l-Kübra Risalesi de Kainat Kitabını en büyük delil olarak sunarak küfrün ve şirkin fikir ve iddialarını temelinden sarsmakta, tevhid delillerini ortaya koymaktadır. Bu çalışmada dinsiz fikirler ve anlayışlar karşısında Ayetü'l-Kübra Risalesi farklı bir bakış açısıyla değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ayetü'l-Kübra, Sekülerizm, Yaratıcı Varlığı, İman, Tevhid Delilleri

Abstract

The expression "Ayetü'l-Kübra", which is mentioned three times in the Qur'an, means "the greatest proof or miracle". One of the three great proofs that introduce our Creator held in the Risale-i Nur is the Book of the Universe. Ayetü'l-Kübra Treatise, which comes from the sky of the wisdom of the Qur'an pursues the Wand in the hand of Prophet Moses (pbuh) who brought water from the stones wherever it was struck, and broke the spells of magicians. By presenting the Book of the Universe as the greatest evidence of God's existence, this treatise undermines the ideas and claims of unbelief and polytheism, and reveals the proofs of Tawhid.

Key Words: Ayetü'l-Kübra, Secularism, The Existence of the Creator, Belief, Evidences of Tawhid

A'raf Suresi

104. Mûsâ dedi ki: “Ey Firavun! Şüphesiz ki ben âlemlerin Rabbi tarafından gönderilmiş bir peygamberim.”

105. Bana, Allah’a karşı sadece gerçeği söylemem yaraşır. Ben size Rabbinizden açık bir delil (mucize) getirdim. Artık İsrailoğullarını benimle gönder.

106. Firavun, “Eğer açık bir delil getirdiyse haydi göster onu bakalım, şayet doğru söyleyenlerden isen” dedi.

107. Bunun üzerine Mûsâ, asasını yere attı. Bir de ne görsünler, apaçık bir ejderha.

108. Elini (koynundan) çıkardı. Bir de ne görsünler o, bakanlar için, bembeyaz olmuş.

109. Firavun’un kavminden ileri gelenler, dediler ki: “Şüphesiz bu adam usta bir sihirbazdır.”

110. “Sizi yerinizden çıkarmak istiyor.” Firavun, ileri gelenlere, “Öyle ise siz ne düşünüyorsunuz?” dedi.

111. Onlar şöyle dediler: “Mûsâ’yı ve kardeşini beklet ve şehirlere toplayıcılar yolla.”

112. “Bütün usta sihirbazları sana getirsinler.”

113. Sihirbazlar Firavun’a geldiler. “Galip gelenler biz olursak mutlaka bize bir mükâfat vardır, değil mi?” dediler.

114. Firavun, “Evet. Üstelik siz (ücretle de kalmayacaksınız) mutlaka benim en yakınlarımdan olacaksınız” dedi.

115. (Sihirbazlar), “Ey Mûsâ! Ya önce sen at, ya da önce atanlar biz olalım” dediler.

116. (Mûsâ), “Siz atın” dedi. Bunun üzerine onlar (ellerindeki) atınca insanların gözlerini büyülediler ve onlara korku saldılar. Büyük bir sihir yaptılar.

117. Biz de Mûsâ’ya, “Elindeki değneğini at” diye vahyettik. Bir de ne görsünler o, onların uydurduklarını yakalayıp yutuyor.

118. Böylece hak yerini buldu ve onların yapmış oldukları şeylerin hepsi boşa çıktı.

119. Artık orada yenilmişler ve küçük düşmüşlerdi.

120. Sihirbazlar ise secdeye kapandılar.

121. “Âlemlerin Rabbine iman ettik” dediler.

Nazi’at Suresi

15. (Ey Muhammed!) Mûsâ’nın haberi sana geldi mi?

16. Hani, Rabbi ona mukaddes Tuvâ vadisinde şöyle seslenmişti:

17. “Haydi Firavun’a git! Çünkü o azmıştır.”

18. “Ona de ki: İster misin (küfür ve isyanından) temizlenesin?

19. Seni Rabbine ileteyim de O’na karşı derinden saygı duyup korkasın!”

“Ayetü'l-Kübra”

terkibinin

dilimizdeki

karşılığı “en

büyük delil veya

mucize”dir. Bu

tabir Kur’ân’da

üç defa geçer.

20. Derken Mûsâ ona en büyük mucizeyi gösterdi.

Giriş/Kur’an’da Ayetü’l-Kübra

“Ayet” kelimesi Kur’ânî bir tabirdir ve Arapçadır; Bu kelime Kur’ân’da pek çok ayet-i kerimede delil ve/ya mucize manalarında kullanılmıştır. “Kübra” ise en büyük demektir. “Ayetü’l-Kübra” terkibinin dilimizdeki karşılığı “en büyük delil veya mucize”dir. Bu tabir Kur’ân’da üç defa geçer. İkinci miraç gecesinde Hazreti Muhammed’e (asm) gösterilenler için “en büyük ayetlerimizden bazıları gösterildi”⁽¹⁾ “Rabbinin en büyük ayetlerinden bir kısmını gördü”⁽²⁾ diye beyan edilmiştir. Diğeri ise Hazreti Musa’nın (as) Firavun’u hakka davet edişi sırasında, yukarıda mealleri verilen Araf ve Nazi’at surelerinde geçen hadisedeki olağanüstü hallerin anlatıldığı kıssalardadır. (Bu hadise Taha ve Şuara surelerinde de anlatılmaktadır.)

Olayın özeti şöyledir: Musa Peygamber (as), azgınlaşmış Firavun’u hidayete davet etmiş, ancak Firavun küfür, inkâr ve zulmünde ısrar ederek Musa’yı (as) sihirbazları vasıtasıyla mağlup etmeye çalışmıştır. Fakat Musa’ya verilen “Ayetü’l-Kübra” (en büyük mucize) ile, sihir ve ilizyonlarla gözleri büyüleyip insanları dehşete düşürenlerin aldatıcı oyunları boşa çıkarılmış ve küçük düşürülmüştür. Hak ile batılın mücadelesinde “Ayetü’l-Kübra” veya “En Büyük Mucize” ile, Hak bir kez daha galip gelmiştir.

İslam toplumlarının ilerlemesi ve gerilemesi

İslâm ümmeti, İslâm’ın ilk yıllarında hakikat güneşi olan Peygamber Efendimizden (asm) yansıyan ışıkla göğü aydınlatıp gerçeğin yönünü gösteren yıldızlar misali sahabelerin ve onların birkaç nesil sonraki takipçilerinin insanüstü gayretleriyle doğudan batıya çok geniş bir coğrafyaya yayılıp genişledi. Müslümanlar kurdukları ve/ya etkiledikleri medeniyetlerle asırlar boyunca ilimde, fen ve teknikte oldukça ileri seviyelere yükseldiler. Dinin saadet kaynağı olan değerlerini hayatın bütün katmanlarına yaydılar.

İslâm dininin hassasiyetle ve derinden yaşandığı dönemlerde Orta Asya’da, Irak’ta, Şam’da, Kuzey Afrika’da, Endülüs’te, sonraları Anadolu’da büyük medeniyetler kuran Müslümanlar, müsbet ilimlerde tıptan astronomiye, matematikten mimariye, kimyadan cebire, sosyal ve din ilimlerinde ise kelâmdan fıkha, sosyolojiden hukuka, siyasetten felsefeye pek çok alanda, bugün adlarından saygı ile bahsedilen ilim adamları yetiştirdiler. İbni Sinalar, İbni Haldunlar, Biruniler, Cabirler, İbrahim Hakkılar, Ali Kuşçular, Gazaliler ve emsalleri şahsiyetler, ilmi faaliyetlerin cevelân ettiği o bereketli zaman ve münbit zeminlerde yetişen meyvelerdir.

İnsanlık, ilmi hamulesine, İslâm coğrafyasının parlak dönemlerinden çok önemli değerler kattı. Müslümanlar, tarihin seyri içinde başlangıç dönemlerindeki ve ardından gelen birkaç asırdaki heyecan ve ilmi gayretlerini koruyamadılar. İlim üretme faaliyetlerinde gevşeyip/yavaşlayıp daha sonra duraklamaya maruz kaldılar. Zaman içinde hem içeriden çıkan hem de dışarıdan gelen fikir, düşünce ve anlayışlarla bazen zihinleri iğfal ve idlâl oldu, bazen durgunluk ve inkıbaz halleriyle akılları tembelleşti. Bir zaman sonra hakikatin üstü örtüldü, hakikat çekildi ve kayboldu İslâm toplumundan. Yüzyıllarca süren bu halin kaçınılmaz sonu: inkıraz (çözülüş) ve çöküş!..

Seküler fikir akımları ve Batı

Batı, orta çağın sonuna doğru, rönesansla birlikte bünyesini canlandırmaya başladı. Gerçi bir yanda mezhep kasavetçileri, öte yanda kendi aralarında asırlarca süren sınıf kavgalarıyla boğuşurken, diğer yanda sosyal düzenlerini dengelemeye çalıştıkları o dönemlerde sanayi ve endüstrisi oluşuyordu. Önemli ölçüde sömürgecilikten beslenen ve ayrıca, kendi coğrafyalarının sosyal ve ekonomik düzeni olan kast sistemi üzerinde hukuki, iktisadi, fikri, siyasi ve sanat alanlarında, bugün halen insanlığı ezici bir biçimde etkileyen kapitalizm ortaya çıkıyordu. O dönemde skolastik saplantı içinde bulunan kilise bilime karşı durmakta ve hatta çatışmaktadır; Ruhbanlar, ilimle meşgul olan pek çok bilim adamını yargılayıp bir kısmını ağır cezalara çarptırdı. Uzun süren bu kavgalı ve çalkantılı dönemde, o zamana kadar siyaset kurumu ve ekonomi üzerinde oldukça etkili olan ruhban sınıfının baskıları giderek azaldı ve bir zaman sonra din neredeyse kiliseye hapsedildi. Kilisenin katı taassup ve bağnazlığına karşı Protestanlık ortaya çıktı, daha özgürlükçü bir anlayışla ekonomi başta olmak üzere pek çok alanda önemli gelişmeler kaydedildi.

Fransız ihtilaliyle de ivme kazanan bu seküler isyan daha sonra diğer Avrupa ülkelerinde dine karşı çok sayıda fikri ve felsefi görüşleri ortaya çıkardı. Zaten kutsal kitabı tahrif edilmiş vahyin hakikat ve kuvvetinden mahrum olmakla, akılları ya istifa ya da isyan eder hale getirilmiş olan Hıristiyanlık, gün geçtikçe güçlenen lâ-dini, dinsiz ve/ya dini anlayışlara karşı katı olan çevrelere karşı cevap veremez duruma düşmüştü. Artık ruhban sınıfın kıt'a Avrupasındaki etkinliği kırılmış ve halk nezdindeki itibarı zedelenmiştir.

Seküler ve/ya dinsiz fikir akımları zaman içinde önce aydınlar arasında yayıldı ve ardından büyük kitleleri etkileyerek zamanla toplumları hareketlendiren ideolojilere dönüştü. Geçen yüzyıldan beri insanlığın sosyal hayatını çalkalayan bu cereyanlar çok çeşitli isim ve biçimlerle karşımızdadır: Bir tarafta, varlığa ve varoluşa dair kadim Yunan felsefesinden tevârüs edilen ve halen etkili olan çeşitli düşünce akımlarıyla, diğer tarafta dini red ve inkâr eden materyalizm (maddecilik), natüralizm (tabiatçılık), pozitivizm, nihilizm (hiççilik), agnostizm, spirtüalizm ve emsâli anlayışlar... öte tarafta deizm, panteizm gibi Tanrı'nın varlığını kabul perdesi altında dine lâkayd (ve/ya nötr) anlayışlar, beri tarafta ırka ve/ya etnisiteye dayalı milliyetçilik anlayışları... Bir yandan Marksizm, faşizm, komünizm vs. devlet ve siyasete taalluk eden fikirler, öte yanda sosyal hayattaki sınırsız özgürlüğün sonucu olarak ahlâki yozlaşmalarla ortaya çıkan sefahat ve hedonizm (zevkçilik-hazcılık) vs gibi adlar... Özü dinsizlik olan Batı kaynaklı fikirlerle karşı karşıyayız.

Avrupa'da kilisenin bilime karşı yenilgisinin ardından, filizlenen liberal (özgürlük) ortamında bilimsel faaliyetlerin önü açılarak teknik ve sosyal alanlarda büyük sıçramalar yaşandı. Geleneksel üretim biçimleri yerlerini sanayiye bıraktı. Yeni buluş, icat ve keşiflerle büyüyüp gelişen sanayi ve endüstri, beraberinde ticari, hukuki ve ekonomik büyümeyi netice verdi. Mânevi değerlerden yoksun olarak ortaya çıkan bu büyüme ve zenginleşme

Fransız ihtilaliyle de ivme kazanan bu seküler isyan daha sonra diğer Avrupa ülkelerinde dine karşı çok sayıda fikri ve felsefi görüşleri ortaya çıkardı.

*Kıt'a
Avrupasından
esen maddeci
ve pozitivist
rüzgârlar İslâm
toplumlarını,
özellikle de
Osmanlı
aydınlarını ciddi
olarak etkilemeye
başladı.*

ile yeni üretim yöntemleri geliştirildi. Madde üzerinde yükselen medeniyet doğal olarak kendine yeni bir ahlâk anlayışı üretti; pozitivist temel üzerine inşa edilmiş Bilimsellik inancını! Bu durum dini red ve inkâr cephesindeki materyalist-pozitivist zihniyete, karşısında durulamaz, kibirli, nobran ve küstah bir üstünlük sağladı; Nietzsche'ye "Tanrı öldü" ya da insanoglunun o güne kadarki en ileri teknik imkânlarıyla ürettiği en heybetli ve görkemli eser olan Titanic denize indirilirken "Bu gemiyi Tanrı bile batıramaz!" dericecek kadar hadler aşıldı!

Dinsiz fikirler ve anlayışlar pozitif bilimleri kendine alet ederek çeşitli bilimlerden konuşmaya başladı. Artık nazarlar maddeye odaklanmıştı. Bilim alanında bu anlayış hakim olunca fizik âlemdeki her şey maddeci, materyalist ve pozitivist bakış açısıyla görülüp, ele alındı ve değerlendirildi. Öyle olmayan fikir ve düşünceler "bilimsel" sayılmadı. Gözler sadece maddeye indirgenince maneviyatta körleşir ve öyle de oldu. Birçok bilim alanında "nasıl"ı anlamaya çalışan akıllar "neden" ve "niçin"e sırtını dönmüş, manaya kör olmuştu.

Batının bilim ve teknikteki bu tek boyutlu gelişmişliği ve göz alıcı zenginliği ile birlikte, gün geçtikçe güçlenen ve büyüyen sanayisi ve endüstrisi yeni sosyal ve siyasi şartlar oluşturdu. Toplum katmanları arasında adaletin sağlanması, üretimin artırılması, gelirin bölüşülmesi, sermaye-emek sınıfları arasındaki kavgaların dengelenmesi gibi pek çok sosyal, ticari, hukuki, siyasi ve ekonomik sorunların çözümü için entelektüel, bilim ve siyaset zeminlerinde, bazen birbirine zıt, bazen de birbirine yakın ve/ya benzer muhtevada yüzlerce fikir/teori ortaya atıldı.

Kıt'a Avrupasından esen maddeci ve pozitivist rüzgârlar İslâm toplumlarını, özellikle de Osmanlı aydınlarını ciddi olarak etkilemeye başladı. Gerçi birkaç yüzyıl öncesinden itibaren ilmî faaliyetler bakımından o münbit topraklarda çoraklaşma ve ilim üretilemez hale gelmiş olursa da, ortada tevarüs edilen tarihi bir müktesebat, ihtişamlı medeniyetlerin zengin ilmi ve kültürel mirası vardı. Fakat, pek çok aydın, Avrupa'nın gözleri büyüleyip zihinleri cazibesine çeken girdabına kapıldı. Düşünmeden, derin tefekkürler yapmadan, fikir ve düşünce sancıları çekmeden, yaşadıkları toplumlara hazır reçeteler dayattı bazısı. Avrupa'nın dinle (kiliseyle) yaptığı mücadelenin benzeri burada tekrar edilmeye çalışıldı. Halbuki tarihin şahitliğiyle, Hıristiyan Avrupa dinden uzaklaştıkça, mâkusen mütenasip olarak Müslümanlar ise İslâm dinine yakınlaşıp (yaşadıkça) ilerleyerek büyüyüp gelişmiştir.⁽³⁾

Önceleri bazı etkili aydınlar tarafından yazılıp çizilerek telkin ve tavsiye ile, daha sonraları ele geçirilen devlet(ler) eliyle jakoben, dayatmacı ve despotik yöntemlerle halklara zorla dikte edildi; Yeni kurulan düzenler "En hakiki mürşit (pozitif-maddeci nazarlı) (b)ilimdir" zihniyetiyle, İslâm toplumlarındaki geri kalmışlığı, mensubu oldukları dine (İslâm'a) mal ettiler. Din ile araya mesafe konularak hatta yüksek duvarlar örülerek toplumların üzerindeki etkinliği kırılacak, sözüm ona "bilimcilik" diniyle ayağa kalkılacak ve her alanda ilerlenecekti! Batı medeniyetinin fantaziyeleri karşısında İslâm toplumlarında, kendini, kültürünü, maddi-manevi değerlerini red edip aşağılayan, bol miktarda Efruzbeyler türedi!..

19'uncu asırdan itibaren, vahiyden uzak fikri ve felsefi anlayışlar akıl ve idrakleri büyüledi. İdeolojiler kitleleri kamplara ayırıştırıp fikirleri dar ve sığ alanlara hapsetti. İnsanlık aleminin büyük kısmı bu zihin çelici, aldatıcı ve baştan çıkarıcı düşünce ve anlayışlarla mâlül oldu. Uzun zamandan beri bu dinsiz fikir, akım ve ideolojilerin cenderesinde, tuhaf ve hazin vaziyette bir meçhule sürüklenmektedir. O günün göz bağı sihir ve büyü idi. Bugünün göz bağları ise bir yandan saptırıcı çeşitli felsefi ve fikrî cereyanlar, öte yandan akıl ve idrakleri uyuşturan nefis, heva ve süfli arzular, nâmeşru hevesleri tahrik ederek iradeleri felç eden hazlar, keyifli oyunlar ve eğlenceler!.. Dinsizliğin ve batı medeniyetinin fantaziyeleri bu tuzaklarla insanları iğfal ederek kendine esir edip büyük çoğunluğunu "hevâsını ilâh edinmiş"⁽⁴⁾ bir hale getirdi!..

Dün ile bugün arasında, zaman ve zeminin farkı dışında aslında değişen pek de bir şey yoktur. O vakit, Firavun, o günün göz boyacıları ve sihirbazlarının hünerleriyle insanları sihir gibi göz bağlarıyla büyüleyip Hak'tan yüz çevirtirdi. Firavun, o gün elindeki güç ve kudretle insanları "Ben sizin yüce Rabbinizim"⁽⁵⁾ diyerek kendisine taptırmıştı. Ta ki, Firavun'un oyununu bozması için Hazreti Musa (as) ona gönderilinceye kadar...

Bediüzzaman'ın Ayetü'l-Kübra'sı

Cenab-ı Allah, Hazreti Musa'ya Firavun'un hilesini boşa çıkarması için "Ayetü'l-Kübra"yı gönderdiği misillü, insanlığı dalalet ve sefahat bataklığından kurtarması, iman ehlini sahil-i selamete çıkarması için Kur'an'ın hizmetkârı, Hazreti Peygamberin bu asırdaki vârisi⁽⁶⁾ ve "kendisine ilim verilenlerden"⁽⁷⁾ Bediüzzaman Said Nursi'ye, Kur'an'ın manevi mucizesi olarak "Ayetü'l-Kübra" Risalesini ilham etti. Bediüzzaman da bu ve emsali eserlerle, hem aklı ikna, hem de kalbi tatmin eden muhtevasıyla küfür, inkâr ve şirk fikirlerinin belini kıran, Kur'an-ı Hakim'in özellikle bu sırada çok iyi anlaşılması gereken hakikatleri, çağın aldatıcı ve cerbezeci Firavunları ve sihirbazları olan dinsiz feylesofların iddialarını müdellel ve müberhen (delilli ve ispatlı) olarak çürütüp ıskat ediyor, nefisleri iğfal edip baştan çıkarıcıları ise susturuyor.

Asrını ve insanını gayet ince ve dikkatli nazarla okuyup tedkik eden Bediüzzaman Said Nursi, bu çağın hastalıklarını teşhis edip yıkıcı darbelere maruz kalan akıl, kalp ve ruhları tedavi için Kur'an eczanesinden çıkardığı ilaçlarla, insanlığı sürüklendiği mecradan selâmet sahiline dâvet ediyor. Yaralı kalpler, hastalıklı ruhlar ve dengesi bozulmuş akıllar "gönüllere şifâ olan Kur'an"⁽⁸⁻⁹⁾ hakikatleriyle tedavi oluyor. Kur'an'ın usul ve yöntemleriyle, "El Kur'an'ul Cismaniyyul Muazzam" yani muazzam mücessem olan kainat, görülen ve gözlemlenebilen fizik alemde (madde) asıl gösterilmek istenene (mana-hikmet) işaret edip onu anlatıyor. "Nasıl"dan ziyade, "niçin"i izâh ediyor.

Bu husus Ayetü'l-Kübra Risalesinin sonuna ilhak edilmiş bir mektupta Müellifinin şu sözleriyle ifade edilmiştir: "Risale-i Nur, yalnız bir cüz'î tahribatı ve bir küçük haneyi tamir etmiyor. Belki küllî bir tahribatı ve İslâmiyeti içine alan ve dağlar büyüklüğünde taşları bulunan bir muhit kal'ayı tamir ediyor. Ve yalnız hususî bir kalbi ve has bir vicdanı ıslaha çalışmıyor. Belki,

İdeolojiler kitleleri kamplara ayırıştırıp fikirleri dar ve sığ alanlara hapsetti. İnsanlık aleminin büyük kısmı bu zihin çelici, aldatıcı ve baştan çıkarıcı düşünce ve anlayışlarla mâlül oldu.

*“En Büyük
Ayetler”i,
Bediüzzaman Said
Nursî, Kur’an’ın
dersleri ve
(mana aleminde)
Peygamberin
öğretmesiyle,
mikro ve makro
alemlerde
müşahade eder.*

bin seneden beri tedarik ve terâküm edilen müfsid âletlerle dehşetli rah-nelenen kalb-i umumîyi ve efkâr-ı âmmeyi ve umumun ve bâhusus avâm-ı mü’mininin istinadgâhları olan İslâmî esasların ve cereyanların ve şeâirlerin kırılmasıyla bozulmaya yüz tutan vicdan-ı umumîyi, Kur’an’ın icâzıyla ve geniş yaralarını Kur’an’ın ve imanın ilâçlarıyla tedavi etmeye çalışıyor.”⁽¹⁰⁾

Bütün peygamberlerin Hakk’ı tebliğ etmek için Allah tarafından gön-derilmelerinin yegâne sebebi “tevhid”in yani “Yaratıcı’nın mutlak varlığı ile bir ve tek olduğu”⁽¹¹⁾ gerçeğinin insanlara tebliğ edilmesidir. Yukarıda me-ali verilen Araf suresindeki ayetlerde, Firavun’u mağlup etmesi için Hazreti Musa’ya (as) verildiği beyan edilen “Ayetü’l-Kübra”, yani “En büyük Mu-cizeler/Ayetler” Mi’raç Gecesinde Hazreti Muhammed Mustafa’ya (asm) gösterilmiştir.

İşte, dinsiz felsefenin ve çeşitli isimlerle küfür cephesinin inkâr ve red fi-kirlerine mukabil, Hazreti Musa’ya (as) verilir Hazreti Muhammed’e (asm) gösterilen “En Büyük Ayetler”i, Bediüzzaman Said Nursî, Kur’an’ın ders-leri ve (mana aleminde) Peygamberin öğretmesiyle, mikro ve makro alem-lerde müşahade eder. Meseleleri pozitif bilimlerin zaviyesinden ele alıp iş-ler, akli ve mantıki delillerle ispat ederek Hikmet’e ulaşma yolculuğunda asrımız insanına rehberlik ve yol göstericilik yapar. Zaten, Hikmetli Kur’an baştan sona kadar yüzlerce ayetle Yaratıcı’nın kâinattaki esma ve sıfat tecel-lileriyle varlık ve birlik delillerini sıralayıp akıl ve kalplerimizle de bizi buna şahit olmaya, hikmetini anlayıp idrak ile iman etmeye davet eder.

Bu iman içi boş, kof, temelsiz ve dayanaksız bir itikat değildir. Bilâkis, çünkü, “iman ilimdir; vücudidir, ispattır, hükümdür. Her bir menfi mesele-si dahi müsbet bir hakikatin ünvanı ve perdesidir.”⁽¹²⁾

Risale metinlerinde Allah’ı tanıtır tarif eden, Kur’an-ı Hakim, Hazreti Muhammed (asm) ve yaratılmış kâinat olmak üzere üç büyük delil olduğu belirtilir. İlk iki muarriif (tanıtıcı) bir çok bahiste genişçe ve çok çeşitli yön-leriyle işlenerek mukni izahlarla açıklığa kavuşturulmuştur. Ancak biz bu konuyu daha çok büyük kitap olan varlık alemindeki deliller üzerinden de-ğerlendirmeye çalışacağız.

Hazreti Musa’nın (as) elindeki Ayetü’l-Kübra’sı olan Asa’sı, vurulduğu her yerden dağlardan, taşlardan su çıkardığı, sihirbazların, önüne attıkları büyülerini bozduğu misali, Kur’an-ı Hakim’in hikmetinin semasından ge-len Ayetü’l-Kübra Risalesi, Musa’nın (as) Asa’sı gibi beyan, işaret ve ifade ettiği her hususta küfrün ve şirkin fikir ve iddialarını temelinden sarsıyor. İsmiyle müsemma olan bu eser dinsiz felsefeye ve dine muhalif bütün se-küler anlayışlara karşı pozitif bilimlerin vasıta/enstrümanlarıyla baştan sona tevhidin ispatına dair iman dersleri mecmuasıdır. Varlık alemine çıkarılmış olan, yerden göğe, zerrelere güneşe/gezegene, cüzden küll’e (mikro-makro) kadar bütün varlık gurupları intak sanatıyla ve hal diliyle konuşturu-lmuş gibi, tecellilerine âyinedarlık ve şahitlik ettikleri İlâhi ilme, iradeye, kudrete, hikmete, sanata vs. adeta işaret ve ilâncılık ediyorlar.

Gözümüz önündeki alemleri ve içindeki bütün varlıklardaki tezahür-ü Rububiyeti seyirci mahlukatına gösteren Yaratıcı’nın eserlerinde görülen,

tesadüfe, sebeplere, şuursuz tabiata ve kör kuvvetlere verilemeyecek mü-kemmel “teshir, tedbir, tedvir, tanzim, tanzif, tavzif” ile, koşturuldukları iş-lerdeki kusursuz işleyişlerle mevcudat sanki dile gelmiş gibi her bir varlık adeta “bana bak, merakla aradığını ve seni buraya göndereni benimle bile-bilir ve bulabilirsin”⁽¹³⁾ der.

“Nasıl ki kelâm sıfatı vahiyler ve ilhamlar ile Zât-ı Akdes’i tanıttırır; öyle de, kudret sıfatı dahi mücessem kelimeleri hükmünde olan sanat eser-leriyle o Zâtı bildirir ve kâinatı baştan başa bir Furkan-ı Cismanî mahiye-tinde gösterip, bir Kadîr-i Zülcelâl’i tavsif ve tarif eder.”⁽¹⁴⁾ Akıl, bu kesin delil karşısında susar ve kabul etmek mecburiyetinde kalır.

Evet, “O var ve O’nun varlığı bu âlemden değil. Fakat O’nun varlığı bu alemdeki tecellileriyle görülüp anlaşılabilir.” Ve insan kâinat aynasında yan-sıyan esma ve sıfatlarla Rabbini bilip tanıyacak, bu tanıma ile marifet kaza-nacak ve yaratılışının en yüksek gayesine ulaşacaktır. İnsanı kendisine ibadet etmeye davet eden Yaratıcı’nın da elbette Kendisini tanıması gerekir; Her şeyi (yaratıp) gösteren, Kendini her şeyden (daha) ziyade gösterir. Büt-tün isim ve sıfatlarıyla, insanın gördükleriyle, idrak mertebesiyle anlayıp al-gılayabileceği alemlerde tecelli eden işler ve tasarruflarla...

O halde Kendisini tanıtmak ve bildirmek isteyen Yaratıcıyı ancak esma-yı hüsnası ve sıfat-ı kudsiyesiyle, kendimizi geliştirip açabildiğimiz kabili-yetimiz, ilmimiz ve idrakimiz nisbetinde anlayıp marifetine erebileceğiz.

Ayetü’l-Kübra’nın Büyük Ayetlerine (Deliller) Dair Bazı Örnekler

Bediüzzaman’ın Ayetü’l-Kübra Risalesi, peygamberlere verilmiş mucizelerinin en büyüğü olarak ve Hazreti Muhammed Mustafa’ya vahy edilen indirilmiş Kur’an’ı (ki okunan manasındadır), yaratılmış Kur’an (kâinat) ile yorumlayarak açıklıyor. Kur’an’ın ilân ve beyan ettiği hakikatleri, imana dair esas meseleleri hayatımızın içindeki, her an görülen ve herkesin gözü önün-de meydana gelen oluş ve işleyişlerle örnekleyerek dikkat çekiyor. Eserde sanatkârı, sanatta hüneri, marifeti ve estetiği, olanda yapanı, ilim, irade ve kudretini, kusursuz işleyişte işleteni, terbiye edicilikte cemâli, sevgiyi, şefkat ve merhameti vs. işaret ederek kitabı yazan Kâtibi nazara veriyor.

Yaratıcının Varlığı:

Eserde, Cenab-ı Allah’ın kendini tanıtan Esmâ-yı Hüsnâ’sının mevcu-dat (varlık) aynalarında gerek isim isim, gerek birlikte, gerekse birbirinin ardından tecelli eden hayret ve dehşet verici olaylar/oluşlar silsilesinde, zih-ni yormayan ve bunaltmayan, akli ve mantuki izahlarla ve nefis bir dille an-latılır. Pek çok risalede Allah’ın vücub mertebesindeki varlığı red ve cerh edilemez delillerle kesin olarak ispatlandığından bu hususu ilgili diğer ba-hislere havale ederiz.

Aşağıdaki izah, Yaratıcı’nın varlığına dair hiçbir selim akıl ve kal-bin itiraz edemeyeceği nezih bir üslupla, ince ve derin bakış açısıyla, ak-ılın ve kalbin kıvrımlarında hiçbir tereddüt ve/ya şüphe bırakmayacak bir

*Kendisini
tanıtmak ve
bildirmek isteyen
Yaratıcıyı
ancak esma-yı
hüsnası ve sıfat-ı
kudsiyesiyle,
kendimizi
geliştirip
açabildiğimiz
kabiliyetimiz,
ilmimiz ve
idrakimiz
nisbetinde
anlayıp marifetine
erebileceğiz.*

Fâilsiz bir fiil ve müsemâmâsız bir isim mümkün olmadığı gibi, mevsufsuz bir sıfat, san'atkârsız bir san'at dahi mümkün değildir.

tarz-ı beyanla hislere ve şuura yumuşak dokunuşlarla, Müellif-i Muhterem Bediüzzaman'ın tabiriyle "Büyük ve Külli Şehadet"e muhteşem bir örnektir:

"Bilmüşahede gözümüzle görünen ve muhit ve daimî ve muntazam ve dehşetli ve semavî ve arzî olan bütün mevcudatı çeviren ve tebdil ve tecdit eden ve kâinatı kaplayan faaliyet-i müstevliye hakikati görünmesi; ve o her cihetle hikmet-medar faaliyet hakikatının içinde tezahür-ü rubûbiyet hakikatinin bilbedahe hissedilmesi; ve o her cihetle rahmetfeşan tezahür-ü rububiyet hakikatının içinde, tebarüz-ü ulûhiyet hakikati bizzarure bilinmiş olmasıdır.

İşte bu hâkimâne ve hakîmâne faaliyet-i daimededen ve perdesinin arkasında bir Fâil-i Kadîr ve Alîmin ef'âlî, görünür gibi hissedilir.

Ve bu mürebbiyâne ve müdebbirâne ef'âl-i Rabbâniyeden ve perdesinin arkasından, her şeyde cilveleri bulunan esmâ-i İlâhiye, hissedilir derecesinde bedahetle bilinir.

Ve bu celâldarâne ve cemâlperverâne cilvelenen Esmâ-i Hüsnâdan ve perdesinin arkasında, sıfât-ı seb'a-i kudsiyenin ilmelyakîn, belki aynelyakîn, belki hakkalyakîn derecesinde vücutları ve tahakkukları anlaşılır.

Ve bu yedi kudsî sıfatın dahi, bütün masnuatın şehadetiyle, hem hayattarâne, hem kadîrâne, hem alîmâne, hem semîâne, hem basîrâne, hem müridâne, hem mütekellimâne nihayetsiz bir surette tecellileriyle bilbedahe ve bizzarure ve biilmelyakîn bir mevsuf-u Vâcibü'l-Vücudun ve bir müsemâmâ-i Vâhid-i Ehadin ve bir fâil-i Ferd-i Samedin mevcudiyeti, güneşten daha zâhir, daha parlak bir tarzda, kalbdeki iman gözüne görünür gibi kat'î bilinir. Çünkü, güzel ve mânidar bir kitap ve muntazam bir hane, bedahetle, yazmak ve yapmak fillerini; ve güzel yazmak ve intizamlı yapmak filleri dahi, bedahetle, yazıcı ve dülger namlarını; yazıcı ve dülger ünvanları ise, bedahetle, kitabet ve dülgerlik san'atlarını ve sıfatlarını; ve bu san'at ve sıfatlar, bedahetle, herhalde bir zâtı istilzam eder ki, mevsuf ve sâni ve müsemâmâ ve fâil olsun. Fâilsiz bir fiil ve müsemâmâsız bir isim mümkün olmadığı gibi, mevsufsuz bir sıfat, san'atkârsız bir san'at dahi mümkün değildir.

İşte bu hakikat ve kaideye binaen, bu kâinat, bütün mevcudâtıyla beraber, kaderin kalemiyle yazılmış, kudretin çekiciyle yapılmış mânidar hadsiz kitaplar, mektuplar, nihayetsiz binalar ve saraylar hükmünde, her biri binler vecihle ve beraber hadsiz vücûh ile Rabbâni ve Rahmânî nihayetsiz fiilleri ve o fiillerin menşeleri olan bin bir esmâ-i İlâhiyenin hadsiz cilveleriyle ve o güzel isimlerin menbâi olan yedi sıfât-ı Sübhâniyenin nihayetsiz tecellileriyle, o yedi muhit ve kudsî sıfatların madeni ve mevsufu olan ezeli ve ebedî bir Zât-ı Zülcelâlîn vücub-u vücuduna ve vahdetine hadsiz işaretler ve nihayetsiz şehadetler ettikleri gibi; bütün o mevcudatta bulunan bütün hüsünler, cemaller, kıymetler, kemaller dahi, ef'âl-i Rabbâniyenin ve esmâ-i İlâhiyenin ve sıfât-ı Samedâniyenin ve şuûnât-ı Sübhâniyenin, kendilerine lâyıq ve muvafık kudsî cemallerine ve kemallerine ve hepsi birden Zât-ı Akdesin kudsî cemâline ve kemâline bedahetle şehadet ederler.

İşte, faaliyet hakikati içinde tezahür eden rububiyet hakikati, ilim ve hikmetle halk ve icad ve sun' ve ibdâ, nizam ve mizan ile takdir ve tasvir ve tedbir ve tedvir, kast ve irade ile tahvil ve tebdil ve tenzil ve tekmil, şefkat

ve rahmetle it'âm ve in'âm ve ikram ve ihsan gibi şûnâtıyla ve tasarrufla-
tıyla kendini gösterir ve tanıttırır. Ve tezahür-ü rububiyet hakikatı içinde
bedahetle hissedilen ve bulunan ulûhiyetin tebarüz hakikatı dahi, Esmâ-i
Hüsânın rahîmâne ve kerîmâne cilveleriyle ve yedi sıfât-ı sübûtiye olan
"hayat, ilim, kudret, irade, sem', basar ve kelâm" sıfatlarının celâlli ve cemal-
li tecellileriyle kendini tanıttırır, bildirir.

Evet, nasıl ki kelâm sıfatı, vahiyler ve ilhamlarla Zât-ı Akdesi tanıttırır.
Öyle de, kudret sıfatı dahi, mücessem kelimeleri hükmünde olan san'atlı
eserleriyle o Zât-ı Akdesi bildirir ve kâinatı baştan başa bir furkan-ı cismânî
mahiyetinde gösterip bir Kadîr-i Zülcelâli tavsif ve tarif eder.

Ve ilim sıfatı dahi hikmetli, intizamlı, mizanlı olan bütün masnuat mik-
tarınca ve ilimle idare ve tedbir ve tezyin ve temyiz edilen bütün mahlûkat
adedince, mevsufları olan birtek Zât-ı Akdesi bildirir.

Ve hayat sıfatı ise, kudreti bildiren bütün eserler ve ilmin vücudunu bil-
diren bütün intizamlı ve hikmetli ve mizanlı ziyetli suretler, haller ve sair
sıfatları bildiren bütün deliller, sıfat-ı hayatın delilleriyle beraber, hayat sıfa-
tının tahakkukuna delâlet ettikleri gibi; hayat dahi, bütün o delilleriyle, ay-
naları olan bütün zihayatları şahit göstererek Zât-ı Hayy-ı Kayyûmu bildi-
rir. Ve kâinatı, serbeser her vakit taze taze ve ayrı ayrı cilveleri ve nakışları
göstermek için, daima değişen ve tazelenen ve hadsiz aynalardan tereküp
eden bir âyine-i ekber suretine çevirir. Ve bu kıyasla, görmek ve işitmek, ih-
tiyar etmek ve konuşmak sıfatları dahi, herbiri birer kâinat kadar, Zât-ı Ak-
desi bildirir, tanıttırır.

Hem o sıfatlar Zât-ı Zülcelâlin vücuduna delâlet ettikleri gibi, haya-
tın vücuduna ve tahakkukuna ve o Zâtın hayattar ve diri olduğuna dahi
bedahetle delâlet ederler. Çünkü, bilmek, hayatın alâmeti; işitmek, dirilik
emâresi; görmek, dirilere mahsus; irade, hayat ile olabilir; ihtiyarî iktidar,
zihayatlarda bulunur; tekellüm ise, bilen dirilerin işidir.”⁽¹⁵⁾

Yaratıcı'nın varlığının ispatı materyalizmi, maddeciliği ve maddenin
ezeliyetini, öteden beri var olduğunu iddia eden, tabiatçılığı, var oluşu tesa-
düf ve sebeplere dayandırmaya çalışan her türlü kabul ve düşünceleri çürü-
tür ve fikrî temellerini sarsar.

Yaratıcı'nın Birliği:

Bu kâinat madem bir Yaratıcı'nın kudret eliyle yaratılmış ve madem göz
önünde işleyen çok hassas nizamlarla, birbirine karışmayan, aksamayan ve
birbirine mani olmadan süregelen, çok ince hesaplarla cereyan eden kusur-
suz ve mükemmel bir denge ve düzen müşahede ediliyor. O halde bu işle-
yişe başka bir müdahale yoktur ve olamaz. Şu harikulade izah ve hiçbir ak-
lın red edemeyeceği hakikat Allah'ın birliğine (tevhide) harika bir örnektir:

“Kâinatın mecmuunda ve erkânında ve eczasında ve her mevcudunda
bir intizam-ı ekmelin bulunması ve o memleket-i vâsianın tedvir ve idaresi-
ne medar olan ve heyet-i umumiyesine taallük eden maddeler ve vazifedar-
lar birer vâhid olması ve o haşmetli şehir ve meşherde tasarruf eden isimler
ve fiiller, birbiri içinde ve birer ve bir mahiyet ve vâhid ve her yerde aynı isim
ve aynı fiil olmakla beraber, her şeyi veya ekser eşyayı ihataları ve şümülleri,

*Kudret sıfatı
dahi, mücessem
kelimeleri
hükmünde olan
san'atlı eserleriyle
o Zât-ı Akdesi
bildirir ve kâinatı
baştan başa bir
furkan-ı cismânî
mahiyetinde
gösterip bir
Kadîr-i Zülcelâli
tavsif ve tarif eder.*

*Her varlık
Allah'ın kâinatta
vaaz ettiği
kanunlara tabidir.
Hiç bir şey O'nun
emri ve izni
haricinde hareket
edemez.*

ve o ziynetli sarayın tedbirine ve şenlenmesine ve binasına medar olan unsurlar ve neviler, birbiri içinde ve birer ve bir mahiyet-i vâhide ve her yerde aynı unsur ve aynı nevi bulunmakla beraber, zeminin yüzünü ve ekserisini intişar ile ihâta etmeleri, elbette bedahetle ve zaruretle iktiza eder ve delâlet eder ve şehadet eder ve gösterir ki, bu kâinatın Sâniî ve Müdebbiri ve bu memleketin Sultanı ve Mürebbisi ve bu sarayın Sahibi ve Bânisi birdir, tektir, vâhiddir, ehaddir. Misli ve nazîri olamaz ve veziri ve muîni yoktur. Şeriki ve zıddı olamaz. Aczi ve kusuru yoktur.”⁽¹⁶⁾

Varlık aynalarında gösterilip eserler üzerinde işleyerek tevhidi işaret eden nakışlar elbette San'atkârına delâlet edecektir. Bu gerçeğe dair Ayetü'l-Kübra'dan akli ve mantıki bir delil, zengin ve renkli bir bakış açısı daha :

“Mevcutatın vücudları ve zuhurları, beraberlik ve birbiri içinde birlik ve birbirine benzemeklik ve birbirinin misal-i musaggarı ve nümune-i ekberi ve bir kısım küll ve küllî ve diğer kısım onun cüz'leri ve ferdleri ve birbirine sikke-i fitratta müşabehet ve nakş-ı san'atta münasebet ve birbirine yardım etmek ve birbirinin vazife-i fitriyesini tekmil etmek gibi, çok cihet-ül vahdet noktalarında; bedahet derecesinde tevhidi ilân ve sâni'lerinin vâhid olduğunu isbat etmek ve kâinatın rububiyet cihetinde, tecezzi ve inkısam kabul etmez bir küll ve küllî hükmünde bulunduğunu izhar etmektedir.”⁽¹⁷⁾

Yaratıcı Kudretin Varlık Üzerindeki Mutlak Hakimiyeti:

Kâinat, içindeki bütün mevcudatla birlikte Yaratıcı'nın sonsuz kudretine boyun eğdirilmiş⁽¹⁸⁾ olarak sanki “başka bir alemde öğretilmiş ve göreceklere vazifeleri için emir almış”⁽¹⁹⁾ gibi, bir an dahi aksamadan mutlak bir itaat içinde iş görmeleri Allah'ın varlıklar üzerindeki hakimiyetinin delilidir. Kâinatı her an tecelli eden esma ve sıfatlarıyla her şey, her an, her halde O'nun emri altındadır.⁽²⁰⁾ Her varlık Allah'ın kâinatı vaaz ettiği kanunlara tabidir. Hiç bir şey O'nun emri ve izni haricinde hareket edemez. Hakim-i mutlak olan Zat-ı Akdes'e hiçbir şey zor değildir.⁽²¹⁾ Yaratan yapandır, yapan kanun koyandır, kanun koyan kudretine ve iradesine boyun eğdiren-dir, her şeyi hükmüne, kanununa ve emrine itaat ettiren Mutlak Hakim'dir.

“Kudret-i Zâtiye-i Ezeliye, en lâtif, en has bir nur ve bütün nurların nuru olduğundan; ve eşyanın mahiyetleri ve hakikatleri ve melekûtiyet vecihleri şeffaf âyine gibi parlak olduğundan; ve zerrattan ve nebatattan ve zihyattan tâ yıldızlara ve güneşlere ve aylara kadar her şey, o kudret-i zâtiyenin hükmüne gayet derecede itaatli, inkıyadlı ve o kudret-i ezelinin emirlerine nihayet derece mutî' ve musahhar olduğundan, elbette hadsiz eşyayı bir tek şey gibi icad eder ve yanlarında bulunur. Bir iş bir işe mâni olmaz. Büyük ve küçük, çok ve az, cüz'î ve küllî birdir. Hiçbiri ona ağır gelmez.

... intizam ve muvazene ve hükme itaat ve emirleri imtisal sırlarıyla, yüz hane kadar bir büyük sefneyi bir çocuğun parmağıyla oyuncağını çevirdiği gibi döndürür, gezdirir.

Hem bir âmir, bir arş emriyle bir tek neferi hücum ettirdiği gibi, muntazam ve mutî bir orduyu dahi, o tek emriyle hücumu sevk eder.

Aynen öyle de, kayıtsız, nihayetsiz, nuranî, zâtî, sermedî olan kudret-i Rabbâniyede ve beraberinde bütün intizamâtın ve nizamların ve muvazelerinin menşei, menbai, medarı, masdarı olan nihayetsiz bir hikmet ve gayet hassas bir adalet-i İlâhiye bulunduğu ve cüz'î ve küllî ve büyük ve küçük her şey ve bütün eşya o kudretin hükmüne musahhar ve tasarrufuna münkad olduğundan, elbette zerrelere kolayca tedvir ve tahrik ettiği gibi, yıldızları dahi nizam-ı hikmet sırrıyla kolayca döndürür, çevirir.”⁽²²⁾

Eser, bu ve benzeri izahlar ve muhtevasındaki hakikatlerle tabiatçılığı, tesadüfî, kendiliğinden oluşu, sebepleri ve benzeri anlayış ve düşünceleri teorik olarak ilmen, aklen ve fikren iskat ve ilzam etmiştir.

Tahliline çalıştığımız Ayetü'l-Kübra Risalesi ve kardeşleri mesabesindeki diğer dersler başından sonuna, kelâm ilminin yüksek imanî bahisleridir. Bu dersler Yaratıcı'nın varlığını (vücut), birliğini (vahdet) ve kevn üzerindeki tasarruflarında başka bir irade ve kudretin müdahalesinin olmadığı ve olamayacağını, nihayetsiz Kudretin her şeye boyun eğdirip her şeyin dizgininin elinde bulunduğunu izah ve ispat eder.

Evrenin Yaratıcısı, her an üzerinde tasarruf eden mutlak kudret ve sonsuz azamet sahibi ve yarattığı sanatlı eserlerle kendisini celâli, cemâli ve kemâli esma ve sıfatlarıyla bildirip tanıtan Allah-u ZülCelâl ve Tekaddes (cc), kullarından kendisine itaat ve ibadet edilmesini istemeyecek miydi? İstemeseydi insanı yaratmasının bir anlamı kalmazdı. Bunca şeye şahit olup Sahibini ve Yaratıcısını bilip tanımamak ve ona ibadet etmemek! O'na ibadet etmek varlığa çıkarılmanın en yüksek gayesidir ki bunun için yaratılmışız ve Rabbimizin bize yüzlerce ayetle emri budur. Rububiyetin bu keyfiyeti deizm, pan-teizm, nihilizm, agnostizm ve benzeri düşünce ve anlayışları abes kılar.

Şu halde biz de Ayetü'l-Kübra'da yazılan her bir hakikatin yoluyla, mevcudat üzerinde gösterilen her bir esmanın sonsuz ve sayısız tecellilerini “fünûnu(m)uzu ve terakkiyatı(m)ızı merdiven yap(arak) tâ funûn ve kemalâtı(m)ızın menba'ları ve hakikatları olan esma-i Rabbaniye(y)e çıka(lım) ve o esmanın dürbünüyle, kalbi(m)izle Rabbi(m)ize baka(lım).”⁽²³⁾

İnsana, “bak”, “gör”, “ibretle bak”, “nazar et” vs. gibi emir ve ikazlarla kudretin eserlerinin görülmesi, üzerlerinde yansıyan ilim, irade, kudret, hikmet ve sanatın fark edilmesi, yüzlerindeki harika nakış ve derin manaların okunması ve bu “en büyük ayetlere/mucizelere” şahit olması istenmiştir. Kalpleri mühürlü ve gözleri perdeli olanların haricindeki her nazar görüp şahit olabilir.

Kâinatta Yaratıcısını arayan yolcu, şahit olduğu celâli ve cemâli tecellilerde kalpteki iman gözüyle Rabbini görür hale gelir. Eserlerinde Yaratıcısını bulup “hakikatin arş'ına çıkan yolcu, mi'rac-ı imani ile “gaibane marifet”ten ‘Hazreti İnsan’ mertebesine çıkar; hazırane ve muhatabane bir makama yükselir.”

Hülâsa, Ayetü'l-Kübra, hem Kur'an'da beyan ve dava edilen, hem de Hazreti Peygamber Efendimize gösterilerek insanlığa tebliğ etmekle memur edildiği hakikatleri kalp ve akıllara gösteriyor. Hazreti Musa (as), Ayetü'l-Kübra ile Firavunu mağlup ettiği gibi, Kur'an'ın manevi mucizesi

*Kâinatta
Yaratıcısını
arayan yolcu,
şahit olduğu
celâli ve cemâli
tecellilerde
kalpteki iman
gözüyle Rabbini
görür hale gelir.*

olarak Bediüzzaman'ın kalbine ilham edilen Ayetü'l-Kübra bu asrın firavunları olan dalalet ehli olan küfür, şirk ve çeşitli dinsizlik cereyanlarının belini kırmıştır.

O halde biz de ayette buyurulduğu üzere “Peygamber’e indirileni (Kur’an’ı) dinledikleri zaman hakkı tanımlarından dolayı gözlerinin yaşla dolup taşığını görürsün. “Ey Rabbimiz! İnandık. Artık bizi şahitlik edenler ile beraber yaz.”⁽²⁴⁾

Yine şahitlik etmeye dair bir diğer ayette beyan olunduğu üzere, bizler de bütün kalbimizle ve kuvvetimizle “Rabbimiz! Senin indirdiğine iman ettik ve Peygamber’e uyduk. Artık bizi şahitlik edenlerle beraber yaz.”⁽²⁵⁾ diyoruz.

Sonuç ve özet olarak, Yaratıcısını arayan o yolcu bizleriz; her birimiz o yolcuyuz veya olmalıyız. Ayetü'l-Kübra okumalarımızla iman ve şehadet ettiğimiz bütün hakikatleri aklımız, kalbimiz, ruhumuz ve bütün varlığımızla müşahede ediyoruz;

Şahidiz Ya Rabb!

Kaynakça

- 1- 20-Taha/23 Ayet
- 2- 53-Necm/18 Ayet
- 3- BSN/Mektubat, 29.Mektup-7.Kısım, Üçüncü İşaret
- 4- 25-Furkan/43.Ayet
- 5- 79-Naziat/24.Ayet
- 6- 35-Fatır/32.Ayet
- 7- 29-Ankebut/49.Ayet
- 8- 10-Yunus/57.Ayet
- 9- 17-İsra/82.Ayet
- 10- BSN/Şualar/7.Şua Son Kısım, İkinci Mektup
- 11- 21-Enbiya/25.Ayet
- 12- BSN/Şualar/7.Şua-Mukaddime
- 13- BSN/Şualar/7.Şua-Mukaddime
- 14- BSN/Şualar/7.Şua-Birinci Hakikat
- 15-BSN/Şualar/7.Şua-Birinci Bab, Birinci Hakikat'ten
- 16- BSN/Şualar/7.Şua-İkinci Bab, Üçüncü Hakikat, İkinci Sır
- 17- BSN/Şualar/7.Şua-İkinci Bab, İkinci Menzil, Beşinci Hakikat
- 18-13-Ra'd/2, 16-Nahl/79, 45-Casiye/13, 67-Mülk/15 Ayetler
- 19- BSN/İ.İ'caz/1.Ayetin Tefsirinden
- 20- 55-Rahman/26.Ayet
- 21- 29-/19, 20-/27, 57-/22 Ayetler
- 22-BSN/Şualar/7.Şua-İkinci Bab, Beşinci Hakikat
- 23-20. Söz, İkinci Makam'dan.
- 24- 5-Maide/83
- 25- 3-Al-i İmran/53